

GHEORGHE SINESCU

MEMORIA PRESEI GORJENE ȘI ARĂDENE

Articole, recenzii, pamflete, interviuri

GHEORGHE SINESCU

MEMORIA PRESEI GORJENE
ȘI ARĂDENE

GHEORGHE SINESCU

**MEMORIA PRESEI GORJENE
ȘI ARĂDENE**

Articole, recenzii, pamflete, interviuri

Editura Sitech
Craiova ♦ 2017

Corectura aparține autorului.

© 2017 **EDITURA SITECH** Craiova

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii. Orice reproducere integrală sau parțială, prin orice procedeu, a unor pagini din această lucrare, efectuate fără autorizația editorului este ilicită și constituie o contrafacere. Sunt acceptate reproduceri strict rezervate utilizării sau citării justificate de interes științific, cu specificarea respectivei citări.

© 2017 **EDITURA SITECH** Craiova

All rights reserved. This book is protected by copyright. No part of this book may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, photocopying, recording or otherwise, without written permission from the copyright owner.

Editura SITECH face parte din lista editurilor românești acreditate de CNCIS și de asemenea face parte din lista editurilor cu prestigiu recunoscut de CNCS, prin CNATDCU, pentru Panelul 4.

Editura SITECH Craiova, România

Aleea Teatrului, nr. 2, Bloc T1, parter

Tel/fax: 0251/414003

E-mail: editurasitech@yahoo.com; office@sitech.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SINESCU, GHEORGHE

Memoria presei gorjene și arădene : articole, recenzii, pamflete, interviuri / Gheorghe Sinescu. - Craiova : Sitech, 2017

Conține bibliografie

ISBN 978-606-11-5818-8

050+070

ISBN 978-606-11-5818-8

***Dascălilor mei de limba română,
Vasilică Hurezeanu și Dumitru Mateescu***

Prefață

*Meseria de gazetar nu e din cele mai ușoare.
Lumea e învățată să te încadreze al cui ești sau, vorba lui Caragiale,
cu cine votezi. Că nu ești al nimănui, decât al lui Dumnezeu
și al conștiinței tale, asta nu poate înțelege nimeni.*

Nae Ionescu

Cartea *Memoria presei gorjene și arădene* este alcătuită dintr-o selecție de articole, recenzii, pamflete, interviuri, scrise din pasiunea pentru jurnalism și publicate în presa din țară și străinătate aproape patru decenii, tot atât cât am fost și dascăl de Limba și literatura română și franceză, lucrând neconținut pe ogorul vast al învățământului românesc.

Studiul individual, munca la catedră, timpul acordat familiei, au fost completate cu pasiunea pentru jurnalism, de aceea ne bucură faptul că și Marguerite Duras (romancieră și regizoare franceză de film) vedea jurnaliștii „ca pe niște muncitori manuali, muncitorii cuvântului. Jurnalismul poate deveni literatură numai prin pasiune”.

Ne-am putea imagina oare lumea noastră modernă fără a citi cu nerăbdare la prima oră ziarele mirosind a vopsea tipografică?

După anul 1989, s-a înlăturat cenzura și controlul presei, libertatea cuvântului scris integrându-se în imperativele definitorii ale democrației, activitatea publicistică făcând un salt calitativ pentru satisfacerea cerințelor și exigențelor cititorilor, fiind considerată o părticică importantă din sufletul poporului român care creează și promovează valorile culturale și spirituale ale nației române.

În autograful pe cartea *Orizonturi mioritice transilvane*, Arad, 1980, profesorul, publicistul și activistul cultural arădean Emil Șimăndan a scris „Domnului profesor Gheorghe Sinescu, talentat gazetar și iubitor de cultură, această carte de publicistică ce înmănunchează o mică părticică a sufletului poporului român!”.

Dacă acum câțiva ani, scriitorul și istoricul literar Nicolae Dabija era de părere că „Ziaristica este o profesie frumoasă, dar din păcate nu se bucură de respect”, astăzi putem afirma că lecturarea ziarului de calitate, a cărților de publicistică, este o preocupare importantă a cititorilor pentru că ziarisții au scris și au comentat despre toate aspectele actualității, au cules și publicat informații despre împrejurări, fapte și persoane pentru ca cititorii să ajungă la o evaluare corectă a realității.

Ziaristica constituie ideologia contemporaneității, informația fiind aerul acesteia și a devenit un element indispensabil al vieții cotidiene. Dacă ar fi ca într-o bună zi să dispară, lumea s-ar face mai mică, sărăcită de culori și mai puțin atrăgătoare.

În fond, rolul gazetarului (persoană care colaborează la o gazetă sau la o revistă; ziarist; jurnalist) este să facă educația poporului său.

Se cuvine să amintim că scrierile și opiniile noastre au văzut lumina tiparului și au putut fi cunoscute prin colaborarea cu „Adevărul” din Arad (denumirea propusă de manifestanții din Piața Revoluției din Arad în 22 decembrie 1989, pentru fostul cotidian „Flacăra Roșie”), director Tristan Mihuța, redactorii Vasile Filip, Flavius Ghender, din colectivul de redacție; Vasile Man, redactor-șef al revistei „Școala vremii”, colegul meu Virgiliu Bradin; „Observator Arădean”, director Tristan Mihuța, Andrei Ando, redactorii Orlando Toader, Carmen Neamțu suplimentul de vinerea „Ochiul și Timpanu”; „Glasul Aradului”, redactor-șef: Doru Sinaci, redactor-șef adjunct: Lucian Șerban, șef departament tehnoredactare Dacian Don, cultură: Giorgiana Stoica, județ: Voicu Sida, Florica Bunaciu; „Gorjeanul”, din Târgu-Jiu, director adjunct-Ionel Scăunașu, redactor-șef Anamaria Stoica (În coloanele renumitului ziar am publicat zeci de articole referitoare la consătenii mei din localitatea Piscoiu, comuna Stejari, la cultura gorjeană etc.); „Gorj Domino”, „Vörös lobogó”, „Tribuna școlii”, „Arader Kurier”, „Jelen”, „Tick-Tack”, „Heimatsbrief” (ambele din Germania) etc.

În cuprinsul cărții, cititorul va lectura articole care se referă la istoria, cultura și civilizația localităților Piscoiu din comuna Stejari, județul Gorj (de aici este inginerul Eugen Stăicuț, piscoianul care a adus și implementat Internetul în România „omul care a pus România pe Internet”, inginerul Mihai Chișamera, cel care posedă 30 de Brevete de Invenții în domeniul fontelor) și Sântana (se mândrește cu un laureat al premiului Nobel pentru chimie-profesorul Ștefan Hell, cu poetul de talie națională și internațională Ștefan Augustin Doinaș), oraș în județul Arad, în partea de vest a României, care, din 1972, m-a naturalizat ca fiu al localității.

Cu viu interes vor fi citite recenzii de carte, interviuri cu personalități ale locului, pamflete. Mulțumirile noastre celor care ne-au furnizat informații pentru redactarea articolelor care alcătuiesc această carte, primăriilor comunei Stejari și Orașului Sântana, ziarelor, cititorilor, Bunului Dumnezeu fără de care nimic nu se poate realiza în această lume.

Autorul

Asociația Culturală „Constantin Brâncuși” Timișoara²

Noi, românii, spunem că Maestrul Constantin Brâncuși este al nostru, francezii că este al lor... când, de fapt Brâncuși este al tuturor. El este universal.

„Arta trebuie să apropie, iar nu să depărteze, să umple, iar nu să sape prăpastii în bieteale noastre spirite și așa îndestul de răscolite de întrebări” glăsuia Maestrul Constantin Brâncuși, dorind „ca lucrările mele să se ridice în parcuri și grădini publice, să se joace copiii peste ele, cum s-ar fi jucat peste pietre și monumente născute din pământ, nimeni să nu știe ce sunt și cine le-a făcut, dar toată lumea să simtă necesitatea și prietenia lor, ca ceva ce face parte din Sufletul Naturii”.

Socotit a fi „marele creator al sculpturii secolului XX” (*Encyclopedia Universalis France*) sau chiar „artistul major al secolului XX” (Jacques Lassaigue), Brâncuși a fost însă nu doar posesorul unui har artistic unic, ci și purtătorul exemplar al spiritualității noastre românești.

Cum se știe, însă, fiind dezavuat în propria țară de către regimul comunist, Brâncuși a trebuit să sfârșească în exil (16 martie 1957), ducând cu sine în mormânt cea mai mare durere a sa: „Mor neîmpăcat sufletește (mărturisea la ultima împărtășanie) că nu pot să-mi dau sufletul în țara mea, iar material, că voi putrezi în pământ străin, departe de ființa cea mai dragă, mama mea...” (cf. „Biserica Ortodoxă Română”, nr. 3-4, 1976).

Târziu, în 1974, I.P.S. Arhiepiscopul Teofil Ionescu, devenit conducătorul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și Occidentală, își amintea: „Îl cunosc pe fratele Costache încă din tinerețe, fiindcă am slujit la el, atât în America cât și la Paris. Îi plăcea să asculte sunetul clopotelor mai ales când începea liturghia... După ce lua anafora îmi săruta mâna și-mi spunea: „blagosloviți și iertați!”...Făcea aceasta ca o vie aducere aminte și o recunoștință față de viața pe care a dus-o pe lângă mănăstirile din țară”.

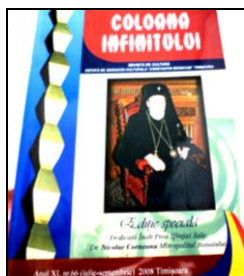
Avea mulți prieteni peste ocean și întotdeauna îi plăceau discuțiile în afara operei lui, iar la multe biserici românești din America a făcut diferite donații și ținea mult la mama lui.

Ca o recunoaștere a universalității în spațiu și timp a sculptorului Constantin Brâncuși a luat ființă Asociația „Coloana infinitului” din Timișoara, care, avându-l ca patron spiritual pe Brâncuși, are ca

² „Gorjeanul”, 18 aprilie 2016

obiective principale descoperirea, selectarea, promovarea, formarea, solidarizarea, dezvoltarea, sprijinirea și valorificarea valorilor umanist-culturale, științifice și creative (articolul 3 din Statut).

Activitatea Asociației precum și cea a cenacului este reflectată într-o revistă proprie, cu apariție trimestrială, numită „Coloana infinitului” (64 pagini, format A 4), fondatorul revistei fiind Nicolae Stanciu, iar director Horia Ciocârlie, redactor coordonator Aurel Turcuș.

Revista „Coloana Infinitului”

Partenerii asociației timișene, la nivelul anului 2008, sunt: Comunitatea Românilor din Serbia, Vârșeț, Serbia, reprezentată de Jon CIZMAȘ, președinte, Asociația „Orizonturi Universitare” din Timișoara, România, reprezentată de Vladimir Ioan CREȚU, președinte, Societatea literar-artistică „TIBISCUS” din Uzdin, Serbia, reprezentată de Vasile BARBU, președinte, Fundația pentru cultură și învățământ „IOAN SLAVICI” din Timișoara, România, reprezentată de Titus SLAVICI, președinte, Asociația culturală „BANATIC ART” din Vârșeț, Serbia, reprezentată prin Eugen CINCI, președinte, Muzeul Satului Bănățean din Timișoara, România, reprezentat prin Andrei MILIN, director, Casa de Cultură „3 Octombrie” din Satu Nou, Serbia, reprezentată prin Sorin BOLJANAC, director, Asociația culturală „Patrimoniul” din Timișoara, România, reprezentată de Aurel TURCUȘ, președinte, Societatea Cultural-Artistică „Dr. Radu Flora” din Satu Nou, Serbia, reprezentată prin Alecsandru FRIANȚ, președinte, Asociația culturală „Doina Timișului” din Timișoara, România, reprezentată prin Marius URSU, președinte, Societatea cultural-muzicală „HORA” din Uzdin, Serbia, reprezentată de Crăciun CREȚU, președinte, Casa de Cultură a Municipiului Timișoara, România, reprezentată de Pavel Dehelean, director, Asociația culturală „ASTRA ROMÂNILOR” din Coștei, Serbia, reprezentată prin Ion Gașpar, președinte.

Dascăli gorjeni pe meleaguri arădene³

Gorjul pitoresc și istoric, de care era mândru Alexandru Ștefulescu, iar astăzi toți gorjenii, a dat țării personalități care sunt răspândite în întreaga țară și care fac cinste locurilor de unde au plecat, păstrând legătura cu ele, cât și celor în care s-au stabilit.

Vom creiona pentru cititorii ziarului „Gorjeanul” portrete de dascăli, acești apostoli ai neamului, care au trudit și trudesce pe ogorul învățământului românesc din județul Arad.

Profesorul universitar dr. emerit **Vasile Popeangă**, s-a născut în 22 decembrie 1920, la Lelești (Tismana) și a decedat în noaptea de 17 spre 18 ianuarie 2012, la vârsta de 91 de ani.

După terminarea cursurilor secundare și ale Școlii Normale din Târgu-Jiu (1942), a obținut diploma de absolvent al Școlii Normale și diploma de bacalaureat la Craiova (Liceul „Frații Buzești”), devenind studentul Facultății de Litere și Filozofie din cadrul Universității București.

În noiembrie 1942, a fost înrolat în armată, apoi, după încheierea ostilităților militare din anii celui de-al doilea război mondial, tânărul student și-a reluat studiile având ca mentori străluciți dascăli de talie europeană, precum George Călinescu, Tudor Vianu, Mircea Florian, Anton Dumitriu, Dimitrie Gusti, Mihai Ralea, G.G. Antonescu, Constantin Narly, Gheorghe Zapan.

În anul 1947, susține examenul de licență în Litere și Filozofie, fiind evaluat la lecția finală din cadrul Seminarului pedagogic „Titu Maiorescu”.

În septembrie 1950, s-a titularizat pe catedra de pedagogie din cadrul Școlii Normale Arad, fiind, începând cu anul 1956, director adjunct și, între 1961-1978, director al acestei instituții.

În paralel, și-a valorificat cu prisosință aptitudinile creative de cercetător științific dedicându-se vastei problematice din domeniul socio-pedagogiei.

Din anul 1961, a colaborat cu Institutul de Cercetări Pedagogice din București, materializându-și demersurile științifice în editarea a 24 de volume cu caracter monografic, de sinteze pedagogice, colecții de documente sau reeditări de lucrări pe care le-a apreciat ca fiind utile formării continue a dascălilor și spațiului cultural românesc. Iată

³ „Gorjeanul”, 9 februarie 2012

care avea un cocoș dresat, scene din Bucureștii de altădată, cu meseriașii din vremea tinereții sale, scrie cugetări și versuri populare.

Comori ascunse

Nicolae Chișamera povestește că, prin anii 1940-1950, era o echipă de căutători de comori în satul Păpești, formată din frații Gociu și frații Roană și Marin al Biii și echipa de la Piscoiu cu frații Ilie și Gheorghe Chișamera, Ilie și Nicolae Cioponea, plus eu un adolescent care le căram sculele cu care scormoneau pământul.

Circulau în sat legende și zvonuri de tot felul cum că în unele locuri s-ar găsi căldări și oale cu bani din aur, care, în noaptea de Sfântu Gheorghe „joacă” banii și, dacă te afli aproape de ei, ai tăi sunt. Un sâmbure de adevăr era pentru că vreo câțiva oameni au găsit comori, deși ei nu au recunoscut niciodată. Dodin de la Stăiculești (Crețan), care nu a avut copii și l-a înfiat pe vărul meu Ilie Chișamera (zis Cocoșel), la sfârșitul vieții, ne-a povestit cum norocul l-a chemat la fântâna din Șeasa și, când își adăpa calul, a venit un potop de ploaie cum nu mai văzuse în viața lui, ploua cu găleata, de pe coastă veneau frunze amestecate cu pământ.

Adăpostit sub crengile unui fag de lângă fântână, a văzut cum apa a luat pământul de la rădăcina fagului, apărând o oală, din pământ ars, dezgropată pe jumătate. S-a repezit și a încercat s-o scoată, dar era înțepenită bine. A scos briceagul, a făcut un țaruș ascuțit cu care a săpat în jurul oalei, a tras de ea, dar oala s-a spart pe jumătate și banii din ea au luat-o pe coastă în jos. A adunat repede banii, a dat jos izmenele de pe el și a pus galbenii pe cracii veșmântului pe care i-a legat cu un curpen, care a fost așezat pe cal ca o desagă și a plecat repede din acel loc ca să nu dea cineva peste el. Când a ajuns în Dealul Ursoii s-a gândit să ia și cioburile și capacul oalei, dar începuse să se întunece și nu s-a mai întors la fântână. Banii l-au făcut bogat, și-a lut casă și pământ. A știut să risipească blestemele care însoțesc toate comorile prin cumpărarea policandrului (candelabrului) de la biserica din Voivoda, l-a ajutat pe Lazăr Ciolan să își facă o casă și să se însoare, dar și pe alți piscoieni pentru că cine găsește o comoară și nu face bine moare.

A doua zi, când a mers să facă curățenie unde găsisese galbenii, s-a întâlnit cu Stancu Caragea (tatăl lui Dumitru Caragescu) care avea

în mână un ulcior cu apă și o traistă la gât. La fântână nu a mai găsit nici cioburi, pământul fiind scormonit, nici capacul oalei.

Prin sat se mai vorbea că și Gicu Codreș ar fi găsit o căldare cu galbeni la Măicani la deal. A băgat în plug cu Mărinuță și ara cu patru boi un loc înțelenit. La un moment dat, plugul s-a oprit și, crezând că este o buturugă, a cercetat locul și au găsit că era o căldare cu galbeni. Nu s-au înțeles la împărțirea banilor, s-au certat și s-au bătut. În final, Codreș ar fi murit și lumea nu a mai știut ce s-a întâmplat.

La Hurezani de Jos, boierul Iancu ar fi găsit și el o căldare cu galbeni, dar ar fi murit și el, urmașii lui au tocat toată averea, soția lui Iancu a ajuns cerșetoare în sat și pe la Piscoiu. Lumea îi zicea cocoană, iar aceasta cerșea de la Iancu și Dumitru Caragescu, care mă învățau pe mine, care aveam atunci vreo cinci ani, să strig porcării după ea: „Cocoana lui boier Iancu beli p... și luo francu”. Într-o zi, cocoana s-a oprit la taicu și i-a zis: „-Gică, dacă nu înveți copilul să fie cumin-te, îl învăț eu”. Când m-am dus la Dumitru Caragescu să-l iau la rost, i-am zis: „-Bă, nea Mitre, nu mai învăța copilul să strige după cocoană!”, iar el răspundea: „-Lasă, bă Gică, că și ea își bătea joc de noi toți, nu-ți aduci aminte ce făcea ea?”.

În fiecare an, de Sfântu Gheorghe, plecam de seara pe Dealul Horgii, ajungeam la cel mai înalt pisc și ne împărțeam sarcinile: unul se uita la răsărit, unul la apus, alții la nord și la sud, nu vorbeam, înțelegându-ne prin semne dacă se vedea vreo flacără, stând și pândind până se făcea ziuă.

Într-un an, Ilie Cioponea, care era șeful nostru, ne-a zis să ne luăm sculele și să plecăm în Horga, în salcâmi, pentru că pe pământul lui Caragescu sunt ascunși banii de aur. Tata îmi spunea că a văzut el cum jucau acolo banii, dar nu a avut curajul să spună la nimeni.

Povestea lui Albițoiu

Pe marginea drumului care duce la Rădinești, după culmea dealului, trăia Albițoiu, un om robust, cu părul și barba mare, într-o căsuță din paiantă, cu multe cotețe în jurul ei. Avea mult pământ pe care îl lucra ici și colo, avea și pomi fructiferi în care puneau fân și paie ca să ouă acolo păsările și să facă pui. Ziua și noaptea, slujea în casă ca un popă, nu prea sta de vorbă cu lumea, dar avea și toane bune când vorbea frumos cu trecătorii care mergeau pe lângă casa lui. Albițoiu avea multe găini și un cocoș dresat, care cânta la comandă când îl puneau el.

frații noștri de neam), ci prin realizarea, cu prioritate, a unui monument al eroilor din Piscoiu, fie la biserica din Voivoda, fie pe locul unde a fost vechea primărie a comunei.

Consiliul Local Stejari, domnul primar, Robert Păiuși, cunosc faptul că eroii locului reprezintă, alături de toți eroii României, jertfa de veacuri a unui neam, fiind ctitorii veșniciei românești, de aceea îl rugăm să ia inițiativa găsirii unor sponsori pentru edificarea acestui monument al eroilor din localitate.

Să ne rugăm pentru piscoienii eroi spunându-le „Dormiți în pace scumpi eroi și pomenirea voastră să fie în veci! Amin”, realizându-le un monument așa cum există în celelalte sate ale comunei Stejari, în comunele învecinate Piscoiului. Doamne ajută!

Piscoieni pe altarul patriei¹⁰

Puterea într-un război nu e aurul, ci soldații buni
Niccolo Machiavelli

În armata României, de secole luptătoare pentru un ideal sfânt-apărarea gliei strămoșești, și din Piscoiu au plecat ostași care, cu arma în mână, au luptat pentru ca țara să-și recapete granițele moștenite de la străbuni, s-au jertfit pentru cauza neamului visată de veacuri de apostolii unității naționale.

Piscoienii Pavel Andrei și Petre Grigore au participat la Războiul de Independență din 1877, Nicolae Dogaru fiind gornist, au luptat la Plevna unde a participat și generalul de divizie Ioan Culcer, gorjeanul care a fost secretar în Ministerul de Finanțe, conducătorul Armatei I pe frontul din Oltenia (Al Doilea Război Mondial), ministru al Lucrărilor Publice în guvernul Averescu.

La războiul din 1913-914, au luat parte Petre Budulan (Stoican), Victor Stăvăroiu, Andrei Constantin (decorat, din ordinul regelui Carol I, cu ordinul „Avântul Țării”), preotul D. I. Elian, Regimentul 3 Vânători (decorat și el) (cf. Ionela Mircea, *Despre activitatea preoților militari în timpul primului război mondial*, p. 378) și alții.

Prezentăm brevetul lui Constantin Andrei, care este în posesia lui Dumitru Andrei din Piscoiu:

¹⁰ Facebook

În fața acestora, știuți sau neștiuți, care s-au întors acasă sau au dispărut pe câmpul de luptă, lăsând în sat familiile în suferință și cu greutate, ne închinăm astăzi cu recunoștință, pomenindu-i de fiecare dată pentru a fi cunoscuți de generația de astăzi, dar și de cei care vor veni după noi.

Pilda, patriotismul și eroismul lor să fie un exemplu pentru generații întregi, un imbold pentru a exista ca națiune, pentru a ne păstra România „dodoloață” (rotundă), așa cum spunea cândva marele nostru poet Mihai Eminescu.

Șezătorile de odinioară la Piscoiu¹¹

*Omul este cu mult mai însemnat și mai prețuit decât biserica
de zid, Hristos n-a murit pentru zidurile bisericii, ci pentru
aceste temple duhovnicești, care sunt oamenii*
Ioan Gură de Aur

În preajma Primului Război Mondial, la Piscoiu, preotul satului, alături de dascăl și primar, erau apostolii comunității locale, își petreceau timpul cu ceilalți consăteni îmbinând utilul cu plăcutul, făcând, în același timp și educație.

Torsul cânepii, a inului și a lânii se făcea mai cu spor și într-un mod mai plăcut la șezătoare datorita atmosferei întreținute de cântece, proverbe, jocuri, ghicitori și de servirea băuturilor și a prăjiturilor de casă.

În șezătoare, se realiza comunicarea unor coduri de viață ale satului: respectul față de biserică / preot, față de școală / învățător, respectul față de autorități, reprezentate prin primar, sfaturi de credință, cum ar fi respectarea celor zece porunci etc.

Bătrânii erau de multe ori prezenți la șezătoare, asigurându-se astfel transferul valorilor tradiționale, religioase, morale și artistice de la o generație la alta. Ei dădeau tinerilor sfaturi de viață, în vederea muncii, a căsătoriei, a creșterii copiilor, a comportării în familie și societate.

Prezența lor, alături de preotul Ion C. Andrei, primarul Dumitru Golumbeanu, învățătorii Dumitru Vintilă și Constantin Golumbeanu, era binevenită pentru bogata lor experiență, pentru mărturiile trecutului pe care le dețineau.

¹¹ „Gorjeanul”, 28 ianuarie 2013

Preotul Ion C. Andrei s-a născut la Piscoiu, în anul 1900, și este al doilea fiu, din cei șase frați, al lui Constantin (primul știutor de carte din sat) și al Elisabetei, țărani harnici și iubiți de localnici.

Este hirotonisit preot la Piscoiu, păstorind cinci decenii peste credincioșii din sat, până în anul 1979 când se pensionează, decedând în anul 1986 la vârsta de 85 de ani.

A rămas în memoria locuitorilor din Piscoiu prin șezătorile culturale pe care le-a condus cu mult drag aproape cinci decenii, prin slujbele de calitate pe care le făcea la biserică, prin dorința de a cunoaște necazurile oamenilor și harul duhovnicesc de a le alina suferințele.

Din comitetul cultural făceau parte Leonte Golumbeanu (a adus în sat prima batoză de treierat), Gheorghe Popescu (notar), Leonte Andrei, Dumitru Vilău, Nicolae Tuță, Constantin Golumbeanu (învățător), Dumitru Vintilă (învățător), Dumitru Caragescu (cantor), Haralambie Budulan, iar șezătorile se țineau în tot timpul anului în localul școlii primare.

Gheorghe Popescu,
notar

C. Golumbeanu,
I. Andrei, D. Vintilă,
învățător, preot,
învățător

D. Golumbeanu,
primar

Portul femeilor și al bărbaților

Îmbrăcămintea bărbaților era confecționată din țesături din lână, în și cânepă, lucrate de femei în casă.

Până acum câțiva ani, localnicii cultivau cânepa, fiecare gospodărie având un ogor de cânepă, fie de vară, fie de toamnă.

Din cânepa de toamnă se obțineau semințele pentru recolta anului viitor.

După ce se recoltează, cânepa se adună în snopi și este lăsată să se usuce, apoi este dusă „la topit” în „gâldane” (o baltă cu apă pe lângă izvoare). Ca să stea în apă, se pun peste ea trunchiuri de copaci, care se găsesc din abundență în zonă.

După ce a stat în apă șapte-opt zile și s-a „topit”, este scoasă și pusă la uscat, acum căpătând o culoare albă.

Cânepa este adusă acasă, „bătută” pe proțapul de la sanie, este „melițată” pentru a i se frânge tulpina și a rămâne numai fuiorul, care se „dărăcește” printr-un darac (un scăunel care are deasupra „dinți” din metal) și, apoi, se „piaptănă”.

Urmează toarcerea fuioarelor în „furcile” pe care le are orice femeie de la țară, firele obținute fiind derulate pe un fus.

Așa de pe fus se pune pe un „rășchitor” (un băț sub formă de T, având în partea de jos forma literei V) și se obține „jirebia”, care este „coaptă” în cenușa din cuptor pentru a albi și se dă pe „urzoi” sau, în lipsa acestuia, se pune pe niște pari.

Firele obținute, albe sau vopsite cu coajă de arin, foi de ceapă etc., se pun pe sul și începe țeserea în războiul de țesut, dar, pentru ca „urzeala” să nu se rupă și să nu se jupoaie, aceasta se ungea cu zale de dovleac.

Acum câteva decenii, războaiele pentru țesutul cânepii erau plaste în niște bordeie, în pământ, numite „argele”, pentru că acolo aerul era umed și nu se rupeau firele.

Aceste „argele” au fost în punctul „Linie”, la Voichițoiu și la bordeiul din Piscu Radului, mai târziu apărând o „argea” în Piscul Sorii la Stancu Caragea, fiul lui Barbu Caragea.

Familia profesorilor Puianu și profesorul Dumitru Budulan
în costum popular

Deși în sat portul gorjenesesc este pe cale de a fi abandonat, totuși, tezaurul artistic al poporului nostru nu se va pierde și, creat de popor de-a lungul veacurilor, se va reîntoarce în forme superioare în patrimoniul cultural al orașelor și satelor.

Opincile purtate, în Piscoiu, la sărbători au început să dispară și mai trezesc doar interes istoric și artistic.

Termenul de opincă apare în medio-bulgară (opinăk), albaneză (opingă), cehă (opanki), sârbă (opanak).

Opinci dacice se pot vedea și pe monumentul de la Adamklisi.

În sat, erau prelucrate pieile de porcine, bovine și ovine.

După ce animalul este jupuit, pielea acestuia este „argăsită”, adică este întinsă pe o ramă sau pe niște bețe în cruce, se pune pe ea un strat de sare și unul de tărâțe, după un timp punându-se la uscat.

După uscarea, pielea se taie, dându-i-se diferite întrebuințări, din cea de porc se fac opinci, care se încălță când se merge la munca câmpului sau cu vitele la pășunat.

Până în anul 1970, mergeam la școală sau la horă încălțați cu opinci.

Opincile se mai confecționează și din cauciuc, găurile pentru nojițe fiind date cu „potricala” și lărgite cu fusul pentru a intra nojița mai ușor, la Piscoiu fiind opinci de tipul iliro-trac, după afirmațiile cercetătorului Florea Bobu Florescu.

Portul în funcție de anotimp și vârstă

Fetele poartă părul lăsat pe spate, cu o coadă sau două, în vârful acestora punând o „plantică” de diferite culori, iar, vara, cele mai multe își pun flori la ureche.

Femeile poartă concii și cămăși lungi, cusute la guler, pe piept și pe mâneci cu râuri de flori, în diferite culori.

Mânecele sunt largi, cu alțiță și râuri în piez.

Există și cusături în muște, iar la poalele cămășilor atârnă colțișori, „râuri”, „fluturi”, măgele, care se observă bine pentru că fusta este ridicată mai sus de aceste flori.

Peste cămăși, femeile pun fuste, iar brăurile cu care se încing au diferite culori.

Pe cap poartă peșchire sau cărpe.

În afară de opinci, femeile mai poartă bocanci, ghete, pantofi

În timpul verii, bărbații purtau cămăși lungi peste pantaloni, cămășile flăcăilor și ale bărbaților având pe piept „șerpi” (flori în spirale).

Se încing cu „breciri” și poartă, peste cămăși, veste cu flori negre.

Cantorul Dumitru Caragescu și mama sa în port popular (1925)

G. T. Niculescu-Varone, folclorist, care s-a ocupat și de costumul popular, afirma că „În Oltenia excelează frumusețea țesăturilor, iar în județele Vâlcea, Mehedinți, Gorj și Romanați se fac cele mai artistice cusături românești”.

Sufletul profund religios, creștin ortodox al poporului nostru, s-a îndreptat, întotdeauna, cu toată dragostea și credința sa spre biserică, spre Dumnezeu în care a crezut încă din clipa nașterii sale ca popor. Este firesc deci ca românul, piscoianul, să își zidească biserica sa și să-i dedice anumite manifestări.

În curgerea timpului, omului nu i-a lipsit sentimentul religios și a ținut permanent legătura cu Divinitatea, de la prima ființă omească apărută pe aceste locuri și până astăzi.

Despre existența lăcașurilor de cult locale nu putem avea date certe decât odată cu apariția unor documente scrise din secolul al XVII-lea.

În evul mediu, teritoriul Olteniei a aparținut, ecleziastic, de episcopia Râmnicului și Noului Severin.

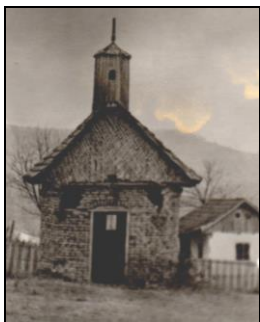
Peste teritoriul Piscoiului au trecut turcii, dar credința în Dumnezeu a localnicilor a rămas aceeași, în prezent fiind peste 900 de credincioși ortodocși.

Pentru cunoașterea fenomenului religios din localitate vom începe abordarea problemei pornind de la atestarea documentară a satului ai cărui locuitori erau ortodocși.

La 22 ianuarie 1531, satul Piscoiu (Piskoi) este menționat documentar în actele de cancelarie ale Țării Românești (Voievodul Vlad Încetul întărește înfrățirea dintre Oprea din Piscoi și Vâlcul și Dușman din Vârloni).

Prima biserică din satul Piscoiu a fost construită, din piatră și cărămidă și acoperită cu șindrilă, în anul 1634, în punctul „Linie”, probabil de membrii familiei Băzăvan, primii veniți de pe valea Horga.

Preotul a fost adus de la Roșia de Vâlcea, din neamul lui fiind astăzi familiile Popescu, iar cimitirul era în curtea bisericii.

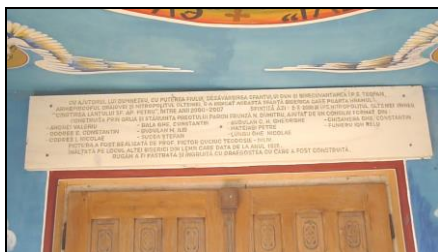

Biserica din „Linie” (1968)

Picioarul mesei din altar (2012)

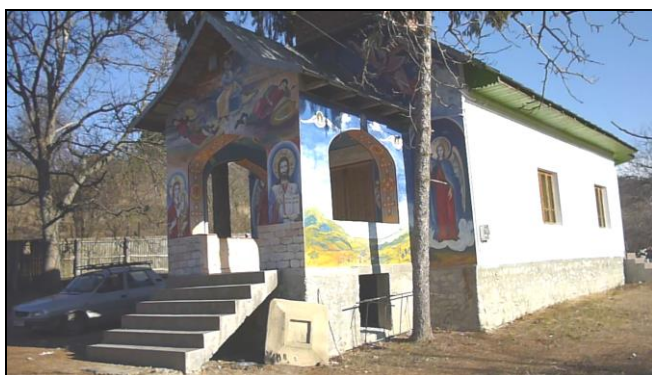
Apostol Petru”) de cult prin strădania preotului paroh Dumitru N. Frunză și cu sprijinul unui consiliu format din enoriașii Valeriu Andrei, Constantin E. Codreș, Nicolae I. Codreș, Constantin G. Bălă, Ilie M. Budulan, Ștefan Sucea, Gheorghe N. Budulan, Petre Mateiași, Nicolae G. Lungu, Constantin G. Chișamera, Relu Ion Funieru. Construcția noii biserici a fost finalizată în anul 2007.

Pisania bisericii din Voivoda I.P.S. Irineu, părintele paroh Dumitru Frunză și un sobor de preoți (30 noiembrie 2011)

Pictura a fost realizată de prof. pictor Teodosie-Iuliu Cuciuc, iar biserica a fost sfințită, la 5 octombrie 2008, de către I.P.S. Irineu, mitropolitul Olteniei și cu binecuvântarea I.P.S. Teofan, arhiepiscopul Craiovei și mitropolitul Olteniei.

Cantorul bisericilor din Piscoiu și din Voivoda, atât cu părintele Andrei, cât și cu părintele Dumitru Frunză a fost Romică Stăiculescu, un om evlavios și de aleasă omenie.

Noua biserică din Voivoda (2012)

Biserica din Piscoiu, acest lăcaș sfânt în care se adună credincioșii să se roage și să se împărtășească din învățătura Sfintelor Taine,

În sat circulă povestea unui cântăreț de biserică căruia îi plăcea să fure obiecte de prin casele vizitate. Știindu-l sătenii și preotul, acesta, la o casă, a spus gazdei să pună pe „corlată” o daltă înroșită în foc. Când preotul cântă „În Iordan botezându-Te, Tu Doamne (îi șoptește cântărețului la ureche „Stane șterge dalta!, cântărețul răspunde „O ștersăi și mă fripsei / ...tui felul ei!”.

Cu apa sfințită luată de la biserică, de Bobotează, se stropește via, vitele, casa.

Între 16 și 18 ianuarie, femeile țin „circovii” de iarnă, nelucrând pentru că este rău de trăsnet și de pocit.

În ziua de 2 februarie, se sărbătorește Întâmpinarea Domnului (Stretenia). Dacă ursul își vede umbra, vor mai fi 40 de zile de iarnă.

În 24 februarie, se sărbătorește Dragobetele. Tinerii se adună pe la case și se distrează. Dacă băieții se joacă cu fetele în această zi, se vor juca tot anul.

În postul mare, locuitorii din Piscoiu sărbătoresc Sântoaderul. Se crede că Sfântul Toader are niște cai care nu iartă pe aceia care nu-i sărbătoresc ziua. În această zi, femeile ascund furcile de tors și nu lucrează.

Până a nu se face dimineață, localnicii se spală pe cap ca să nu li se pască părul în timpul anului, ci să crească repede și să fie lung și frumos, spunându-se „Dă cosâța capului / Ca pe coada calului!”. În apa de spălat se pune leuștean, busuioc, iarbă mare (aceasta este luată de vinerea).

Astăzi, deși locuitorii din Piscoiu o duc greu din cauza vicisitudinilor vremii, deși au abandonat multe din obiceiurile strămoșilor lor, speră, ca prin sprijinul autorităților locale, a activiștilor culturali, să revitalizeze aceste obiceiuri care le înfrumusețează viața.

Stejar secular
în Piscoiu

Fântâna Victorean

Biserica veche
din Voivoda

Locomotivele cu abur au fost scoase treptat din circulație și înlocuite cu locomotivele diesel și electrice construite la Uzina Astra Vagoane Arad.

De la gara din Târgu-Jiu sau Târgu-Cărbunești, cu mașina fratelui meu Ilie, am mers la Piscoiu și în satul vecin Rădinești pentru a vizita rudele și prietenii, obiective culturale de pe aceste vechi meleaguri de moșneni olteni.

Am fost nerăbdător să verific, după un *Testament* al rădineștenilor din 2010, în care se nota că „Urmașilor noștri rădineșteni / Lăsam, cu drag, drept moștenire / Izbânzile noastre de moșneni / Spre a le continua în veci / Cu și mai multă râvnă și iubire”, ce valori culturale se mai păstrează în aceste sate, pentru că Nicolae Iorga scria că „Orice epocă de cultură ce se încheie, lasă în floarea uscată semințele vremii noi: nu le risipiți!”.

Am vizitat pe Mitruța și Victor Fota, părinții solistelor de muzică populară Mariana Ionescu Căpitănescu și Marcela Fota, verișoarele mele, pe vărul Constantin (Paul) Sinescu, pe unchiul Dumitru Fota (Vergică), pe prietenul meu profesorul Marin I. Arcuș, președintele Societății Cultural Științifice „Rădinești-Gorj”, inițiatorul realizării Muzeului Satului Rădinești.

În muzeu cu profesorul Marin I. Arcuș

Între instituțiile social-culturale care formează zestrea edilitară modernă a localității Rădinești, județul Gorj, pe malul drept al pârâului Rugu, se găsește clădirea care adăpostește Muzeul Satului Rădinești, realizat în anul 1973, cu sprijinul elevilor, al cadrelor didactice

Legende din satul Piscoiu³¹

Arhiva existenței umane a acestei localități gorjenești de pe valea Amărăzuii poate să fie cercetată și din legendele pe care oamenii locului le transmit de la o generație la alta.

Numele satului Piscoiu din comuna Stejari vine de la o legendă care s-a transmis din tată-n fiu până astăzi.

Cei mai tineri, atunci când sunt întrebați de unde vine numele satului, spun că „de la un cioban cu oile”. Acest cioban a venit cu turma sa de pe muntele Negoiu și s-a stabilit într-un pisc numit „Linie”.

Pe locul unde se găsește astăzi satul, erau păduri și „luminșuri”, iarba crescând din belșug acolo, iar ciobanii erau atrași de frumusețea locului.

Legenda spune că ciobanul și-a iubit foarte mult oile, îngrijindu-le ca pe ochii din cap. Când i-a murit „mioara lui cea dragă”, a plâns mult, iar locul a purtat numele „Piscu oii”.

Fiind transmis oral, din tată-n fiu, la începuturi necunoscându-se scrisul, a fost pronunțat Piscoi, mai târziu devenind, în documente, Piscoiu.

Științific, este posibil ca numele satului să vină de la substantivul „pisc” (deal înalt), căruia i s-a adăugat sufixul „-oi”, acest augmentativ fiind caracteristic Munteniei și Olteniei, iar denumirea „Piscoiu” să fie un antroponimic din lunga listă de cuvinte din zonă.

O legendă spune că numele cătunului Voivoda vine de la un voievod care a vrut să construiască în acel loc o biserică. Voievodul a aruncat o săgeată de la răsărit la apus și unde a căzut săgeata a zidit o biserică, lăcaș de cult care a fost reconstruit de curând prin strădania preotului Dumitru Frunză.

Un alt informator spune că, înainte de anul 1759, pe locul care se numește astăzi Voivoda trăiau două surori. Pe una o chema Voivoda, iar celeilalte, uitându-i numele, oamenii au numit-o Sora. Voivoda s-a certat cu Sora, împărțindu-și pământul în mod egal, terenurile numindu-se și astăzi Voivoda și Sora. Voivoda a construit pe terenul ei o bisericuță.

În alte legende, nume de cătune și locuri vin de la familii care au locuit sau locuiesc acolo sau de la diferite întâmplări petrecute pe acele terenuri.

³¹ „Gorjeanul”, 28 decembrie 2011

iască o biserică. Dacă nu, descoperitorul comorii era blestemat să moară. Comoara nu a fost descoperită nici astăzi, deși unii spun că în noaptea de Sfântul Gheorghe văd cum joacă banii, dar, căutându-i nu i-au găsit.

În jurul anului 1800, se stabilește la Piscoiu familia Dadu, care a venit din Argeș.

Legenda spune că Dadu s-a așezat în centrul satului, pe valea râului Amărăzuia. A tăiat pădurea, stăpânind o avere considerabilă.

De o parte și de alta a drumului care trecea prin fața casei lui Dadu erau porți din lemn. Dacă cineva trecea, pe drumul îngust care lega diferite case răzlețe din sat, trebuia să-i ceară voie lui boierului. I se da voie să treacă dacă trecea pe la cârciuma lui Dadu pentru a bea din țuica acestuia. Trebuia să plătească două țuici. Partea cârciumarului era turnată înapoi în butoi. Cei care deschideau porțile fără să-și ceară voie erau biciuiți de vătășelul lui Dadu.

În vremuri bune sau grele, locuitorii satului Piscoiu, învățați cu munca de când se nasc și până trec în împărăția lui Dumnezeu se consolează, în clipe de repaus, pe lângă a asculta muzica populară, și cu legendele auzite prin partea locului.

Satul Piscoiu din comuna Stejari

Maria Sinescu (83 de ani)-păstrătoare de legende

Din șapte în șapte ani, deasupra piramidei duble de la Tismana sosește un OZN de pe planeta Marte având la bord Maeștrii Marțieni și, prin tehnologia aflată la bordul navei, ei direcționează spre Canalele Energetice interioare ale Piramidei anumite tipuri de energii care mențin funcționalitatea piramidei pentru vremurile viitorului apropiat când Pământenii vor fi capabili să o utilizeze.

Înainte de utilizarea publică a piramidei și inițierea oamenilor în tainele nevăzutului (alte Dimensiuni), Piramida Luminii Celeste de la Tismana va ieși singură la suprafață și deasupra ei va fi adus și montat de Marțieni Cristalul lipsă.

Personal, în primăvara anului 1994, pe un cer perfect senin, am observat chiar din satul părintesc Boroșteni, un OZN marțian numit NAVA NOR care, pe tot parcursul zilei, a stat deasupra piramidei de la Tismana, executând lucrări de întreținere energetică.

Dupa șapte ani (adică în anul 2001) cu toate că am fost la Boroșteni, cerul a fost plin de nori cu plafonul jos și nu am putut observa nava marțiană.

Și iată mai jos una dintre stilizările artistice brâncușiene, ce reflectă fizionomia umanizată a unui extraterestru cu ochi mari, care nu este domnișoara Pogany, dar care a fost numită așa fiindcă lumea încă nu era pregătită să accepte existența civilizațiilor extraterestre în universul fizic 3D (cel mai limitat) al Creației Divine.

Sculptura Brâncușiană

Chip de extraterestru (sau de intraterestru, după caz, fiindcă în județul Sălaj, sub munții Mezes se află o civilizație intraterestră asemănătoare)

B. Sântana-Arad

Jurnalismul este preocupat de evenimente, poezia de sentimente. Jurnalismul este preocupat de cum este văzută lumea, poezia de cum este simțită lumea.

Archibald Mac Leish

Profesorul filolog Gheorghe Sinescu, trudit pe ogorul învățământului, modelator de ființe umane, lăsând câte puțin din sufletul lui în inimile copiilor și ale locuitorilor din Orașul Sântana, care l-au naturalizat sântănean, și satul natal Piscoiu, comuna Stejari, se dedică cu pasiune și competență, utilizând tehnica gazetăriei și pe cea a monografiei, descifrării tainelor universului comunităților locale, cu predilecție din județele Arad și Gorj, de care îl leagă afinități de suflet.

Inginer Daniel Sorin
Tomuța Primar

Jurist Viorica Sas
Secretar

Profesor Cornel Gligor
Viceprimar

Marioara Murărescu apreciază „Cununița” de la Sântana³⁹

La sărbătoarea moșilor de la Țebea au fost să-l omagieze pe Avram Iancu personalități politice, culturale și bisericești. Au fost laureații concursului de muzică populară „Moștenitorii”, copii și tineri, artiști amatori. Au cântat Tiberiu Ceia, Angelica Stoican, Ionuț Fulea, Valeria Peter Predescu etc.

La Țebea a urcat pe scenă și Ansamblul Folcloric „Cununița” din Sântana, (înființat în noiembrie 2002 la inițiativa soților Eliza și Ioan Dărbău) care a prezentat jocuri din zona Aradului. Dansurile au fost impecabile, iar cântecele interpretate de Adela și Adriana Lup, cât și de Liliana Florina Cozma au impresionat publicul care a aplaudat îndelung.

Orchestra a fost alcătuită din Gheorghe Mateș (Dăndănicu), O. Petru Marc, Vasile Lup, Ștefan Urcan.

Marioara Murărescu, realizatoarea programului „Tezaur folcloric” de la Televiziunea Română, prezentă la Țebea, ne-a spus: „Mă bucur că au venit aici, ca de obicei, oaspeți din Sântana pentru că Ansamblul „Cununița” ne prezintă, cu mare drag și cu mare frumusețe, folclorul din zona Aradului. Le mulțumim că au venit la marea sărbătoare”.

Anul acesta, Ansamblul „Cununița” a avut o agendă încărcată, participând la manifestările folclorice de la Moneasa, Văsoaia, Buziaș, Poiana Voinii (satul lui Drăgan Munteanu), Arad, Curtici, Beliu, Lipova, Muntele Găina (aici a obținut titlul de vedetă a Muntelui Găina, concurând cu formații din cinci județe), Țebea.

Până la sfârșitul anului, artiștii sântăneni vor participa la balul strugurilor de la Șiria, vor organiza același bal și la Sântana, iar în 26 decembrie vor da un program artistic în cinstea sărbătorilor de Anul Nou.

³⁹ „Adevărul” (Arad), 4 octombrie 2003

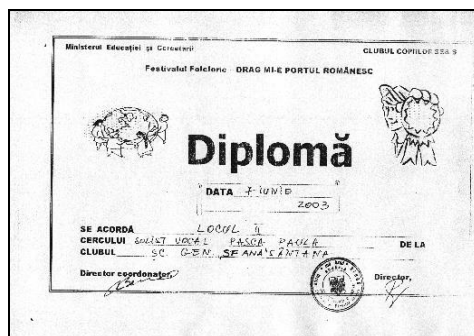

Ansamblul Folcloric „Busuiocul” din Sântana în turneu la Bocsig

Ansamblul „Busuiocul” la sfârșit de an școlar-solistă, e
leva Paula Pașca

În data de 7 iunie 2003, solista vocală Pașca Paula a obținut locul al II-lea la festivalul folcloric „Drag mi-e portul românesc” de la Sebiș.

Cântecul și dansul popular german din Sântana⁶⁴

Despre muzica, cântecul și dansul popular german nu avem date decât după un centenar de la venirea șvabilor la Sântana.

Lambert Steiner a venit în localitate de la Biled (Banat), fiind chemat de învățătorii Steuer ca să pregătească tineretul pentru muzica de fanfară, unde se cânta cu trâmbițe, clarinete, bombardoane, tobe etc.

În perioada 1870-1914, a recrutat copii între 8-14 ani, i-a învățat muzică de fanfară, pregătindu-i patru ore pe zi, două ore dimineața (5,30-7,30, după care se mergea la școală) și două ore seara (16-18), dând aproape zilnic concerte.

Nu se mai păstrează înregistrări cu muzica fanfarei dirijată de Steiner, dar avem mărturii despre muzica lui de la familia Müller (fostul primar al Sântanei) din Böblingen, familia Metzger, urmași ai acestui mare dirijor de fanfară.

Repertoriul fanfarei cuprindea muzică populară (marșuri, valsuri, polci etc.), arii din operete, uverturi, contribuind astfel la cultivarea sântănenilor.

Lambert Steiner a cântat în fața împăraților Wilhelm, Frantz Joseph, în Europa, dar și în America și Africa, fiind invitat chiar și în Australia.

În perioada maghiarizării, Steiner ținea orele în limba germană, pretestând că nu cunoaște notele muzicale în maghiară, fiind de părere că, dacă vorbești germana, ajungi oriunde în lume. Într-o anecdotă se spunea că oficialitățile din Sântana s-au deplasat cu trăsura la Cinte, podul peste Canalul Morilor era de netrecut, dar ocupanții trăsorii i-au solicitat dirijorului să-i treacă apa cu limba germană.

În amintirea lui Lambert Steiner, personalitatea care a făcut cunoscută Sântana pe trei continente, căminul cultural din localitate îi poartă numele.

În jurul anului 1930, de la Becicherechiul Mic (Banat) vine la Sântana Nikolaus Marx și conduce fanfara Sântanei și o formație cu care a concertat în Italia și Austria.

Formația condusă de el a fost preluată ulterior de Teuber și Kaetan Gaiser. A mai dat concerte în Franța, stabilindu-se în Germania, lângă Freiburg, la Stauffen.

⁶⁴ Articol scris în anul 2012

Anton Müller (Lup), Anton Seiler, Josef Teuber (Efe),
Hans Reinholz, Anton Seiler (Ecsi), Stefan Hell (Pedele), Josef Kerner

Emmeneth cu muzicanții prin sat

Au mai cântat Josef Köteles (armonică), Franz Kappes (baterie), Franz și Hans Renz (Puwi), Josef Weckerle, Andreas Mayer, Andreas Oster, Michael Mechler, Tenislau Weisenburger (Tenibaci), Iohann Raab (Iani), Anton Bleiziffer (Anacheț), Adelheid Seiler (căsătorită cu Franz Teuber), Zoltan Köteles, Sebastian Krieb (Pasti), Josef Watz, Kayetan Geiser.

oamenilor ce alcătuiesc etniile din Sântana, pentru a o asculta în parcul oraşului sau cu ocazia unor serbări, nunţi, baluri, înmormântări etc.

Publicaţii despre Sântana apărute în limbile română şi germană⁶⁵

Până în prezent au apărut cărţi valoroase, de autori contemporani, care se ocupă de istoria şi tradiţiile din Sântana: Ernst Hillier, Alfons Hardt, *Sursum Corda-kleine Sammlung beliebter kirchen lieder (Antologie de cântece bisericeşti)*, Sântana, 1928; Sepp Gregonovitz, Lorenz Klugesherz, *Banater Dorf in Bilden, Sanktanna (Sântana, sat bănăţean cu fotografii)*, HOG Sântana, 1985; Jakob Hübner, *Monographie der Grossgemeinde Sanktanna (Monografia comunei mari Sântana)*, Nürnberg, 1985; Anton Bleiziffer, Otto Holzapfel, *Ständchen für Sanktanna (Serenadă pentru Sântana)*, HOG Sântana, Deutsches Volksliedarchiv, Freiburg, 1992; Andreas Heuberger, *Zur Geschichte der Grossgemeinde Sanktanna bei Arad: Auf dem Weg zu Einer Ortsmonographie*, 1993; Alf Kührt, *Familienbuch von Sanktanna (Cartea familiilor din Sântana)*, HOG Sântana (2000-2005), 5 vol.; Anton Bleiziffer, Anna-Maria Graef, Sieglinde Tokai, Katherina und Caetan Muranyi, *Für Lei bund Seele, Kochen und Backen wie in Sanktanna (Trup şi suflet, bucătăria din Sântana)*, HOG Sântana, Freiburg, 1997; Gheorghe Dorel-Zârna, *Şvabii. Un subiect încheiat?* Editura „Sophia”, Arad, 1998; Egon Leopold Dörner, *Der Antonikrieg in Sanktanna, 1899 (Războiul lui Anton)*, 1999; Anton Bleiziffer, CD *Wie's daheim war, Heimatklänge aus Sanktanna (Cum era acasă, tonuri patriotice din Sântana)*, HOG Sântana, Freiburg, 1999; Iohann Reinholz, *Das heutige deutschsprachige Liedergut der Gemeinde Sanktanna (Tezaurul melodic german al comunei Sântana din zilele noastre)*, Dormagen; Liviu Chelcea, Puiu Lăţea, *România profundă în comunism*, Editura „Nemira”, Bucureşti, 2000; Gheorghe Sinescu, Cornel Gligor, *Şcoala „Sfânta Ana” din Sântana. 1751-2001. Schiţă monografică*, Editura „Mirador”, Sântana, 2001; *Friedhofbuch alt Sanktanna (Cartea cimitirului din Sântana Veche)*, 2005 şi altele.

De o valoare inestimabilă sunt şi cărţile scoase la Nürnberg-Heimatbrief, numerele 1-19 (Josef Lutz, Andreas Auer, Anton Ble-

⁶⁵ „Ecologistul de Sântana”, mai 2004

iziffer), *Tick-Tack* HOG Sântana (17 numere), (Freiburg, Josef Rentz, Sieglinde Tokai, Anton Bleiziffer) unde sunt popularizate toate activitățile desfășurate de etnicii germani în Sântana și Germania, dar și cele cinci *Anuare* ale Școlii Generale „Sfânta Ana”.

Cu informații pentru redactarea cărților contribuie și Reinholz Martin, Ștefan Adelman, Melita Socaciu, Valentin Kerner, Marianne Helstern de la Forumul German din Sântana, Gheorghe Sinescu, profesor și consilier local ecologist.

a) Strategii pentru viitor

Pentru repararea nedreptăților comuniste, pentru stabilizarea etnicilor germani și revenirea la Sântana a celor care doresc s-o facă se impune menținerea și dezvoltarea învățământului în limba germană, implicarea nemijlocită și responsabilă a factorilor de decizie din Sântana, a consilierilor locali, în rezolvarea legală a problemelor etnicilor germani din localitate, a doleanțelor celor plecați în Germania, restituirea caselor și a terenurilor, continuarea tradițiilor culturale în așa fel încât șvabii din Sântana să se simtă aici acasă și să observe că nu le este periclitată identitatea pentru că aceștia, din generație în generație, au avut o misiune civilizatoare pentru aceste locuri, fiind agenții unui anumit tip de civilizație occidentală.

29 mai 2016, întâlnirea profesorilor Gheorghe Sinescu și Ioan Brad cu profesorul german Ștefan Hell, originar din Sântana, laureat al premiului Nobel pentru chimie (2014), fost elev al școlii din localitate

În „De ce eu”, poetul măcean, cu credință în Dumnezeu, încearcă să dea răspunsuri la întrebările puse și conchide că „Privesc umil în sus, către cer / aștept de acolo un răspuns. / De ce eu și nu altul. / Un glas puternic, hotărât, decis / Îmi spune fără șovăire, hotărât. / Tu și nu altul Eu am zis.”

Văzându-l prima oară pe omul Ioan Alexandru la Macea, citindu-i cărțile, mi-am făcut o imagine exhaustivă despre un bun gospodar, un artizan al cuvântului oral și scris, o personalitate locală și nu numai, care merită considerația noastră și un loc binemeritat în ierarhia valorilor arădene.

Acum, parecă îl cunosc dintotdeauna și îl așteptăm cu noi apariții editoriale.

Dumitru Gherghina și Marin I. Arcuș, un *Florilegiu* al lecturii noastre⁶⁷

Dumitru Gherghina se naște în satul Rusănești, comuna Fărțăești din județul Vâlcea la 15 iunie 1937.

După studii pedagogice la Râmnicu-Vâlcea și Iași devine profesor doctor în filologie, un deceniu fiind profesor și director (șase ani) la Școala Generală Dozești din județul Vâlcea.

Din anul 1970, este profesor de limba și literatura română la Școala Normală „Ștefan Velovan” din Craiova (30 de ani).

A mai fost inspector școlar de limba română în raionul Oltețu, inspector pentru cultură în Dolj, lector universitar la Universitatea din Craiova, profesor metodist la Liceul Pedagogic din Craiova.

⁶⁷ „Gorjeanul”, 10 august 2016

*Cântece și jocuri de copii*⁷⁰

De la străvechile populații traco-geto-dacice și până astăzi, cântecele și jocurile de copii i-au pregătit pe aceștia pentru îndeplinirea, mai târziu, ca maturi, a unui rol istorico-social bine determinat în cadrul colectivităților din care au făcut parte.

Ca documente de viață și de istorie, culegerile istorice, care cuprind cântece și jocuri de copii sunt dovezi ale romanității și perpetuării poporului român pe meleagurile vechii Dacii, iar faptul că unele jocuri de copii sunt identificate pe tot teritoriul locuit de români, dovedește unitatea de simțire și comportare a tuturor românilor.

Raritatea culegerilor folclorice mai vechi care cuprind jocuri de copii, absența unor culegeri folclorice de fond de dată mai recentă constituie un neajuns pe care și l-a propus să-l rezolve Editura Minerva în seria „Meșterul Manole” unde sunt publicate volume antologice din comoara literaturii populare românești.

Volumul apărut la Editura „Minerva” *Cântece și jocuri de copii* constituie o antologie de texte culese de pe întreg teritoriu locuit de români, iar ediția îngrijită și prefăcută de Gh. I. Neagu constituie un îndreptar preșios pentru pionieri și școlari, pentru părinții acestora, pentru cadrele didactice.

Cele douăsprezece capitole ale lucrării cuprind numărători, texte glumețe și satirice, jocuri despre vietățile din natură, frânturi de limbă, vorbirea „păsărească” etc. în care se remarcă fantezia verbală a copiilor.

Deși era bine ca efortul depus de Gh. I. Neagu să fie materializat în redarea unui volum mai mare de cântece și jocuri de copii, totuși textele propuse, prefăcuta bine documentată a volumului, bibliografia cu prezentarea cărților, broșurilor, periodicelor, manuscriselor, studiilor consultate, indexul bibliografic, constituie un bogat și valoros material de referință, o carte utilă copiilor, părinților, pedagogilor.

⁷⁰ „Flacăra Roșie”, 12 iunie 1983

Gheorghe M. Sinescu, medic și scriitor, modelator de ființe umane⁷³

Doctorul Gheorghe Sinescu s-a născut pe data de 19 februarie 1969 în municipiul Craiova, județul Dolj, din părinții Miron (din satul Popești, comuna Piscoiu-astăzi Stejari) și Nicolita, un pedagog care a modelat suflete umane pe ogorul învățământului.

Între 1990-1996, a absolvit Facultatea de Medicină din Craiova, în perioada 1997-2000, fiind medic de familie la dispensarul medical din Târgu-Logrești.

În anul 2010, a absolvit Rezidențiatul în medicina de familie, devenind medic specialist și are competente în urgențe prespitalicești și ecografie generală.

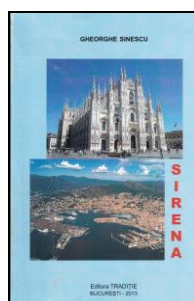
Din anul 2003 și până în prezent, activează în cadrul Serviciului de Ambulanță București-Ilfov unde coordonează activitatea echipajelor de Urgențe Majore, având la activ peste 20000 de vieți salvate.

Timpul liber îl dedică scrisului, până în prezent apărându-i cărțile *Sirena*, Editura „Tradiție”, București, 2013 și *Lacrimi la Muni-*

⁷³ „Gorjeanul”, 27 noiembrie 2013

cipal, Editura „Rawex Coms”, București, 2013, frecventează sălile de spectacole și de concerte, citește din scriitorii clasici și contemporani.

Cochetează cu literatura de la vârsta de 10 ani, scriind cu pasiune poezii și proză scurtă, dar și romane.

Personajele din romanul *Sirena. Zilele și nopțile unui medic al salvării* sunt fictive, conturate cu răbdare și migală, cititorul fiind introdus în descifrarea ineditului și a atmosferei de salvare a unor vieți omenești.

Doctorul George Zarea, personajul principal al romanului, salvează viața pacienților săi, respectând în totalitate și cu fidelitate protocoalele de urgență, dar este și o ființă sensibilă care iubește cu pasiune pe Sirena Thompson, o tânără încântătoare și enigmatică.

Autorul se remarcă prin descrierile locurilor pe unde se perindă personajul său și este un fin observator al psihologiei oamenilor.

Cartea, autobiografică, cuprinde cinci părți și se încheie cu un colaj de 18 poezii, care este intitulat „Clipa de răgaz”.

Cartea *Lacrimi la Municipal* creionează, sub formă de ficțiune, trăirile interioare ale angajaților Departamentului de Urgență de la Spitalul Municipal București, fapte de umanitate și sacrificiu eroic, îmbinându-se medicina adevărată curativă și preventivă cu investigația, drama, aventura, iubirea etc.

Personajul principal, doctorul Alexandru Leonard Greceanu transmite tinerilor medici din preajma sa lecții vitale de supraviețuire, într-o lume imprevizibilă și tumultuoasă, dar, când în viața lui apare dragostea care generează un impas existențial aflat la granița insesizabilă dintre materie și spirit, procesul de instruire, pregătire, educare a tinerilor medici rezidenți începe să capete nuanțe noi, chiar imprevizibile.

asociațiile pe care le face, prin cultura pe care o posedă, ne face să afirmăm că este o apariție plăcută și necesară în peisajul literar românesc, o speranță a culturii române, ca medic și scriitor contemporan cu noi, un modelator de ființe umane, ghidându-și munca după principiul „Primum non nocere”, adică „În primul rând, să nu faci rău”.

Tudor Arghezi scria într-un aforism celebru că „Dacă vrei să te faci romancier, deschide miezul și scoate din călimară Universul”. Este și preocuparea scriitorului și medicului Gheorghe M. Sinescu.

La cât mai multe apariții editoriale pentru că cititorii, pentru desfătarea lor sufletească, într-o epocă globalizată, așteaptă să lectureze o carte bună!

Mariana Ionescu Căpitănescu, o gorjeancă cu voce de aur⁷⁵

*Muzica dă naștere unui tip de plăcere
fără de care nu poate exista natura umană*
Confucius

Reprezentantă de seamă a folclorului oltenesc din Gorjul său natal, Mariana Ionescu Căpitănescu s-a născut la 6 mai 1969, în localitatea Dănciulești, județul Gorj.

„Am crescut la țară într-o localitate cam izolată. Tata era mai tot timpul plecat la muncă, iar mama muncea la câmp. Dimineața, la prima oră, plecam cu vitele, apoi plecam la școală cu hainele ude pe mine, de la rouă. Muncesc de la 6-7 ani,” a spus solista de muzică populară la o emisiune de televiziune.

„Mama a fost o fire foarte dură, ne pedepsea la fiecare pas greșit, chiar a fost un părinte dur cu noi, ne lăsa o listă cu toate sarcinile pe care le aveam de făcut. În vacanțe, nu aveam nicio zi liberă, munceam la sapă, trebuia să muncim și pentru hainele pe care le îmbrăcam, munceam foarte mult. Am avut o viață grea. În sat, fiecare casă avea o bancă în fața porții. Dar noi nu aveam pentru că eram trei fete și tata nu vroia să ieșim în fața porții”, a mai spus și sora ei, cântăreața de muzică populară Marcela Fota.

⁷⁵ „Gorjeanul”, 6 februarie 2017

Marian cu sora ei Marcela

Mariana Ionescu Căpitănescu susține că părinții săi i-au insuflat dragostea pentru cântecul popular, deși, o vreme, ea era ferm convinsă că va ajunge ospătăriță, dar calea spre muzică i-a înlesnit-o unchiul ei, inginerul Constantin Fota pe care îl alintă Costel.

Mariana Ionescu Căpitănescu

Modelul artistei de la Hălăngești, un sat al comunei Dănciulești, a fost Maria Ciobanu pe care am iubit-o foarte mult, „eu i-am învățat cântecele, notam versurile de la radio și le rețineam foarte repede”.

În 1993, îi apare primul disc și casetă cu care a avut mare succes, Electrecordul reeditându-le de trei ori datorită cererilor la vânzare.

Am reușit să-i fac versuri la peste 150 de piese, dar încă nu le-a pus la toate melodii și mă bucur că multe piese scrise de mine sunt printre șlagărele ei.

După aceste premii, s-au înmulțit solicitările pentru spectacole și nunți.

La unele nunți, considerate mai grele, mă lua și pe mine să o ajut. Îmi aduc aminte că la o nuntă de peste 400 persoane în zona de deal a Argeșului, am rămas impresionat de felul cum o ascultau mesenii (mulți tineri). Mi-a rămas întipărit în minte cum un băiat era atât de atent la cântecul Marianeii că nu nimerea să ducă la gură furculița cu mâncare.

Costel Fota și autorul articolului la o nuntă (Târgu Jiu, 2016)

La o altă nuntă lângă București, unde a fost acompaniată de un taraf de lăutari din zonă, șeful tarafului mi-a mărturisit că nu a întâlnit alt interpret care să știe toate piesele solicitate de meseni și se mira cât de vast e repertoriul și întinderea vocii ei. La orice eveniment, când cânta „Lie ciocârlie”, toți mesenii se ridicau și o aplaudau îndelung.

În luna februarie 1995, a înregistrat la Electrecord al doilea disc, apoi a plecat în Canada.

În luna decembrie a aceluiași an, Electrecordul i-a lansat discul și caseta audio, în lipsa ei, la Magazinul Muzica din centrul Bucureștilor. Cu ocazia lansării, reprezentantul ei legal a fost scriitorul Dinu Săraru, iar eu m-am ocupat de partea cu protocolul (dulciuri și șampanie pe care le-am dus de la Râmnicu Vâlcea). Ziaristii puneau întrebări deoarece nu se prea întâmplase ca la o lansare de disc să lipsească protagonistul, iar reprezentantul Electrecordului, doamna Roxana Gibescu

CUPRINS

Prefață	7
Capitolul I: Articole	9
A. Piscoiu (Stejari)-Gorj.....	11
1. Târgu-Cărbunești, liceul tinereții mele	12
2. Asociația Culturală „Constantin Brâncuși” Timișoara	15
3. Dascăli gorjeni pe meleaguri arădene	21
4. Povestitori din Piscoiu	26
a) Comori ascunse.....	27
b) Povestea lui Albițoiu.....	28
c) La judecătorie.....	29
d) La meseriaș	30
e) Întâmplare din București.....	30
f) Cugetări	31
g) Versuri populare	32
5. Educația populară tradițională a copilului	33
6. „Și Cadâr a fost tânăr, bre, Tache!”	36
7. Accepția copilăriei din perspectiva culturii tradiționale românești	38
8. Piscoiu-istoria unui sat gorjean în date	40
9. Eroi gorjeni din Piscoiu pe frontul războiului.....	44
10. Piscoieni pe altarul patriei.....	52
11. Șezătorile de odinioară la Piscoiu	55
12. Toponimice din satul Piscoiu	58
13. Piscoieni pe cărările destinului: Paraschiva (Popescu) Măruță, Octavian și Valeriu Golumbeanu	62
14. Piscoieni pe cărările destinului: Dumitru Andrei, Marin Oprea, Mihai și Virgil Golumbeanu	68
15. Portul popular din Piscoiu.....	73
16. Credințe și superstiții din Piscoiu.....	80
17. Datini din Piscoiu, ieri, practicate, astăzi, aproape uitate	83
18. Biserica din Piscoiu, izvorul din care curgem.....	86
19. Piscoieni pe cărările destinului: Dumitru Andrei, Virgil Golumbeanu, Nicolae Popescu.....	91
20. Piscoieni pe cărările destinului: Isidor Andrei, Ilie Popescu	95
21. Piscoieni pe cărările destinului: Eugen Stăicuț, Mihai Chișamera.....	99

22. Obiceiuri din Piscoiu pentru întreținerea și protejarea vieții de familie: Descântecul și blestemul	104
23. Obiceiuri de primăvară din Piscoiu.....	107
24. Obiceiuri de iarnă din Piscoiu.....	112
25. Din obiceiurile vieții de familie în Piscoiu: nașterea	115
26. Din obiceiurile vieții de familie în Piscoiu: căsătoria	119
27. Din obiceiurile vieții de familie în Piscoiu: moartea	126
28. Călător prin Gorj	132
29. Un dascăl de vacanță, profesorul Dumitru Mateescu	140
30. Din vorbirea locuitorilor din satul Piscoiu, comuna Stejari, județul Gorj	145
31. Legende din satul Piscoiu	147
32. Lăutari de pe Amărăzuia.....	150
33. Strigătura la hora satului Piscoiu	154
34. L-am cunoscut pe Gheorghe Tătărescu.....	157
35. Economistul gorjean Gheorghe Dan, scriitor de cărți ezoterice și pictor.....	160
a) Portalurile interdimensionale	171
36. Motivarea ortografică în cultivarea limbii române	178
37. Comuna gorjeană Stejari se mândrește cu maestrul.....	182
naiului, Gheorghe Zamfir.....	182

B. Sântana-Arad.....184

1. Un gazetar al gândirii arestate.....	185
2. Marioara Murărescu apreciază „Cununița” de la Sântana	186
3. Omenia unui mentor cultural	187
4. Din personalitățile orașului Sântana	188
5. Monumente istorice din Sântana.....	204
6. Familia Iacob și Margareta Bibics	208
7. Concursul „Cunoașterea operei lui Ștefan Aug.Doinaș”, Sântana 2016.....	213
8. Poetul Ștefan Augustin Doinaș, omagiat în județul Arad	217
9. Doinaș și meleagurile arădene în corespondență	223
10. Folcloriști arădeni de ieri și de azi	224
11. Nicolae Otto Kruch, un complex artist plastic, sculptor și desenator	231
12. O personalitate a sportului din Sântana, profesorul Francisc Metz	232
13. O familie de dascăli, personalități ale Sântanei	235

14. Gimnaziul Catolic Latin din Sântana	237
15. Gimnaziul Român Sântana.....	242
16. O școală amintire, o clădire nouă în devenire	245
17. Învățătorul Ioan Ciordaș-animator cultural și modelator de ființe umane	247
a) Perioada bihoreană (1964-1976).....	247
b) Perioada comlăușană (1976-1981)	249
c) Perioada sântăneană (1981-prezent)	249
18. Sântana și tradiția ei folclorică.....	253
a) Satul Nou reînvie tradiția populară locală. Ilie Pașca și Liliana Cozma Florica-interpreți de folclor.....	254
b) Comlăușul și Cherechiul-leagăne locale ale spiritualității românești.....	255
19. Ansamblul Folcloric „Busuiocul”	259
20. Un mare contemporan al literaturii române, poetul Ștefan Augustin Doinaș.....	262
21. Comunitatea germană din Sântana.....	267
a) Evenimente inaugurate în istoria șvabilor sântăneni	267
b) Germanii din Sântana și bunurile de consum: "pachete" și "electronice"	269
c) Identitatea șvabilor sântăneni: munca, ordinea și hărnicia	269
d) Puterea tradiției locale	271
22. Cântecele și dansul popular german din Sântana	274
23. Publicații despre Sântana apărute în limbile română și germană.....	278
a) Strategii pentru viitor	279

Capitolul II: Recenzii.....281

1. Scriitorul în grai local Ioan Alexandru Ardelean.....	283
2. Dumitru Gherghina și Marin I. Arcuș, un <i>Florilegiu</i> al lecturii noastre	286
3. Un intelectual autentic, Marin I. Arcuș, animator cultural, documentarist, publicist, reporter, prozator	289
4. <i>Edera</i> , o carte-document din etnografia și folclorul măcean	292
5. <i>Cântece și jocuri de copii</i>	294
6. Pop Stelu, poet sântănean îndrăgostit de Doamna Poezie	295
7. O nouă apariție editorială în peisajul cultural sântănean	297
8. Gheorghe M. Sinescu, medic și scriitor, modelator de ființe umane	299

9. Gheorghe M. Sinescu, romancier și poet contemporan, creator de monumente morale.....	301
10. Mariana Ionescu Căpitănescu, o gorjeancă cu voce de aur.....	305
Capitolul III. Pamflete.....	313
1. Feriți-vă de Moțoc ! (1).....	315
2. Feriți-vă de Moțoc! (2).....	316
3. Dura-lex, perplex	318
4. Bulă la Bobotează	319
5. Bulă în campania preelectorală	320
Capitolul IV. Interviuuri	323
1. Interviu cu juristul Gabriel Lungu	325
2. Interviu cu domnul profesor din Germania, Anton Bleiziffer, mesagerul tradițiilor Sântanei în Germania	328
3. Interviu cu piscoianul Nicolae Chișamera	334
Bibliografie	339

Tipărit în România

Craiova, Aleea Teatrului, nr. 2, bloc T1, parter

Tel./fax: 0251 414 003, tel: 0351 401 501

Mobil: 0722 216 508, 0722 216 509

E-mail: office@sitech.ro, editurasitech@yahoo.com

Gheorghe N. Sinescu

Cărți publicate: Școala „Sfânta Ana” din Sântana 1751-2001 Schiță monografică (coautor, Cornel Gligor)-2001, Istoria Sântanei în date, imagini și documente-2011, Biserica din Sântana, locaș divino-uman. Compendiu-2013, Și noi piscoienii...Monografia etnografico-folclorică a satului Piscoiu, comuna Stejari, județul Gorj-2013, Pompierii din Sântana, cu ajutorul Domnului, în slujba omului-2015, Memoria presei gorjene și arădene. Articole, recenzii, interviuri, pamflete-2017, coordonatorul volumelor Anuarul Școala Generală „Sfânta Ana” Sântana, anii 2003, 2004, 2005 și articole în presa din Arad, Târgu-Jiu, Germania.

Sântana

ISBN 978-606-11-5818-8

